

NÁTTÚRUVERNÐ

Náttúran er helsta aðdráttaraflið í íslenskri ferðabjónustu

Þjóðgarðar, önnur friðlýst svæði og þjóðlendur á einni hendi

Lagt er til að þjóðgarðar, önnur friðlýst svæði og þjóðlendur verði á einni hendi innan stjórnkerfisins, í stað þess að heyra undir þrjár stofnanir eins og nú er. Markmiðið er að tryggja skilvirka stjórnsýslu, tryggja að náttúruverndarsjónarmið njóti sín, skerpa á rekstrarforsendum, skapa sameiginlegt yfirbragð gagnvart gestum í náttúru Íslands og bæta upplifun ferðamanna. Þó verði tryggt að þinghelgi Þingvalla verði áfram í umsjón Alþingis.

Leitað verði leiða til að ferðabjónustuaðilar sem nýta þessar þjóðarauðlindir í atvinnuskyni starfi í anda skilgreininga Alþjóðaferðamálastofnunarinnar um sjálfbæra ferðabjónustu og leiðbeininga Alþjóðanáttúruverndarsamtakanna (IUCN) um ferðamennsku á friðlýstum svæðum. Efla þarf samstarf náttúruverndaryfirvalda og ferðabjónustuaðila til þess að samhæfa vinnubrögð og styrkja áherslur um mikilvægi umhverfissjónarmiða.

Áfangastaðir í íslenskri náttúru

Áfangastaðir ferðamanna verði skilgreindir í aðal- skipulagi sveitarfélaga samkvæmt leiðbeiningum skipulagsyfirvalda. Lagt er til að heimildir til innheimtu þjónustugjalda verði nýttar á áfangastöðum þar sem við á, þannig að greitt verði fyrir virðisaukandi þjónustu. Á áfangastöðum um allt land verði hugað að náttúru- og minjavernd, sjálfbærni áfangastaða, þjónustu, landvörslu, viðhaldi og uppbyggingu sem fellur vel að landslagi sbr. frumvarp umhverfis- og auðlindaráðherra um uppbyggingu innviða. Ef gögn benda til að ferðamannasvæði nálgist þölmörk er lagt til að umferð ferðamanna verði stýrt þar sem við á, til að vernda náttúru og minjar, til að dreifa álagi og með hliðsjón af öryggissjónarmiðum.

Í því skyni verði greindar leiðir til að takmarka aðgang þar sem þörf krefur, dreifa umferð í tíma og skilgreina stefnu í aðgangsmálum á hverju svæði, m.a. til að tryggja aðgengi fyrir alla þar sem við á. Lagt er til að Framkvæmdasjóður ferðamannastaða fái breytt hlutverk og vinni einkum með einkaaðilum og sveitarfélögum við að fjármagna uppbyggingu áfangastaða. Jafnframt þarf að tryggja fjármögnun uppbyggingar á áfangastöðum ferðamanna í eigu og umsjón ríkisins.

Unnið að úrbótum á öllum helstu svæðum og skilgreindir verði fyrirmyndarstaðir

Unnið verði að nauðsynlegum úrbótum á öllum helstu svæðum í íslenskri náttúru sem eru undir álagi af völdum ferðamennsku. Markmiðið er að árið 2020 hafi nauðsynlegar úrbætur orðið á öllum helstu álagsstöðum í náttúrunni. Einnig er lagt til að skilgreindir verði nokkrir áfangastaðir ferðamanna sem fyrirmyndarstaðir, þeim forgangsraðað og markvisst unnið að uppbyggingu þeirra m.t.t. náttúru- og minjaverndar og sjálfbærrar þróunar umhverfis og ferðabjónustu. Nýttar verði bestu alþjóðlegu fyrirmyndir og hugvit við hönnun og uppbyggingu á þessum stöðum, ekki síst með það í huga að komandi kynslóðir geti notið þeirra. Hafist verði strax handa við val á fyrirmyndarstöðum á árinu 2016. Markmiðið er að fyrirmyndarstaðir í ferðabjónustu byggist markvisst upp og verði þekktir sem slíkir bæði hér á landi og um allan heim. Sambærilegir áfangastaðir hafa byggst upp víða og má þar nefna Tongariro og Fiordland þjóðgarðana á Nýja-Sjálandi sem báðir eru á heimsminjaskrá UNESCO. Þá getur „UNESCO World Heritage and Sustainable Tourism Programme“ verið góður vettvangur til að nálgast ráðleggingar um uppbyggingu fyrirmyndarstaða.

Aðgerðir 2015-2020 og væntingar um niðurstöður

Aðgerðir

Ábyrgð Væntingar um niðurstöður

Þjóðgarðar, friðlýst svæði og þjóðlendur séu á einni hendi og markvisst verði unnið að náttúruvernd og uppbyggingu í anda skilgreininga á sjálfbærni áfangastaða. Þá verði samstarf náttúruverndaryfirvalda og ferðaþjónustuaðila eftl til að styrkja áherslur um mikilvægi umhverfissjónarmiða.

FOR
UAR
ANR
SF

- Góð yfirsýn, samræming og góður árangur næst í náttúru- og minjavernd á svæðum sem heyra undir ríkið.
- Áhersla á sjálfbærni stuðlar að því að komandi kynslóðir munu njóta svæða í almannaeigu um ókomin ár.
- Verndar- og sjálfbærnisjónarmið liggja til grundvallar uppbyggingu aðstöðu sem fellur vel að landslagi og gott viðhald er á svæðum í almannaeigu. Framkvæmdir byggja á bestu fyrirmyndum hverju sinni og taka mið af umhverfissjónarmiðum, minjavernd og stefnumótun í mannvirkjagerð.

Framkvæmdasjóður ferðamannastaða verði áfram starfræktur og hlutverk hans endurskoðað þannig að sjóðurinn nýtist við uppbyggingu á aðstöðu í eigu sveitarfélaga og einkaaðila. Einnig verði tryggð fjármögnun til uppbyggingar á áfangastöðum ferðamanna í eigu og umsjón ríkisins.

ANR
UAR
SF

- Unnið er eftir landsáætlun um uppbyggingu innviða fyrir ferðamenn til verndar náttúru og menningarsögulegum minjum (sbr. frumvarp umhverfis- og auðlindaráðherra) þar sem uppbygging er skipulögð og verkefnum forgangsraðað til lengri og skemmri tíma.
- Fjármunir Framkvæmdasjóðs ferðamannastaða nýtast til náttúru- og minjaverndar á áfangastöðum ferðamanna og hafa flýtt fyrir uppbyggingu á nauðsynlegri aðstöðu og þjónustu á forgangsstöðum áfangastöðum í eigu sveitarfélaga og einkaaðila.
- Umhverfissjónarmið og bestu fyrirmyndir um hönnun í náttúru Íslands liggja til grundvallar uppbyggingu áfangastaða ferðamanna víða um land, m.a. á hreinlætisaðstöðu, bílastæðum og aðstöðu fyrir ferðamenn sem fellur vel að landslagi.

Áfangastaðir ferðamanna verði skipulagðir í hverjum landshluta innan stefnumótandi stjórnunaráætla- ana og þjónustugjöld innheimt þar sem við á og þar sem virðisaukandi þjónusta er í boði. Gert er ráð fyrir því að þjónustugjöldin renni m.a. til náttúru- og minjaverndar og frekari uppbyggingar áfangastaða.

ANR
UAR
SUL
SF

- Sveitarfélög hafa gert ráð fyrir áfangastöðum ferðamanna í skipulagi og tekið m.a. á verndun náttúru og minja, hreinlætismálum, aðstöðu og viðhaldi, öryggismálum, forvörnum, aðgengi og stýringu þar sem við á auk merkinga og upplýsingagjafar.
- Áfangastaðir þar sem þjónusta og aðstaða er til staðar fá fé í gegnum þjónustugjöld sem nýtast til uppbyggingar.
- Aðstaða og þjónusta fyrir ferðamenn batnar til muna ár frá ári á áfangastöðum vítt og breitt um landið, m.a. hreinlætisaðstaða og öryggisvarnir. Náttúruvernd og verndun minja og landslags eru í forgangi.

Fyrirmyndarstaðir í ferðaþjónustu verði skilgreindir og undirbúningur fyrir hönnun og uppbyggingu þeirra verði skv. bestu erlendu fyrirmyndum.

ANR
UAR
SF

- Markvisst hafa byggst upp svokallaðir fyrirmyndarstaðir sem eru þekktir bæði hér á landi og erlendis. Framúrskarandi hönnun og uppbygging einkennir þessa fyrirmyndarstaði þannig að nýjar kynslóðir munu njóta þeirra um ókomin ár.

ANR Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið FOR Forsætisráðuneytið SF Stjórnstöð ferðamála
SUL Sveitarfélög, umsjónarmenn eða landeigendur UAR Umhverfis- og auðlindaráðuneytið